

- 10. Անխորագիր: Սիրտ իմ ապաքինել բաղձամ ի սրբոյս... Զեռագիր՝ էջմ. 1636, 96ա—97ա:
- 11. Անխորագիր: Սպեղանի իմ խոցերոյս, բժիշկ եւ դեղ ցաւերոյս...
վ. Այլ եւ երգոյս խընդրողի եզբօրս իմ Սրապիոնի...: Տունք՝ ՍԻՄԷՈՆԻ Է ՍԱ: Զեռագիր՝ էջմ. 1636, 97բ—98բ:
- 12. Նորին Սիմէոնի ասացեալ է: Ստեղծողին հրամանաւն բանք անհամար յայտնելոց է... Տունք՝ ՍԻՄԷՈՆԻ Է ՍԱ: Զեռագիր՝ էջմ. 1636, 101ա—102ա:
- 13. Տաղ Ղարիպուքեան: Սրտիկս խոցեալ է սիրով, տէրտէր ունիմ շատ եւ յուրով. Տունք՝ ՍԻՄԷՈՆԻ: Զեռագիր՝ Քէչիշեան, Յուլիան Զմմատու վանաց, Թ. 338, 24բ (ԺԸ): Կոստանեանցի Տաղարան յամէ 1695: Հրտ.՝ Կոստանեանց՝ Մ. Նաղաշ, էջ 55: Տաղարան Կ. Պոլսոյ (անթուական), էջ 127: Չկայ որ եւ է ակնարկութիւն, թէ տաղս Խրրմպէյի որդւոյն ըլլայ. Կոստանեանց կը դրէ (անդ, 55 ծան.) «այս երգիչն է Սիմէոն Խրրմպէյի որդին»:
- 14. Անխորագիր: Սքանչելագործ անճառ արքայից արքայ. Զեմ արժանի կալ ի քո դիմաց հրաշալսործ: Տունք՝ ՍԻՄԷՈՆԻ: Զեռագիր՝ էջմ. 1636, 94ա—95ա:
- 15. Ոտանառք յընտրութիւնն եղիագար կաթողիկոսի: Տաղին սկիզբը կը պակսի.
վ. Յորեկանք թըւոյս Ի եւ երկրորդ լեալ, Կէս յորեկանօք եւ Զ թիւ ընդ այլ (ՌՃԼԱ).
Զ օգոստոսի ամսեանն երգեալ. Սիմէոնն յիմար, սուրբ էջմիածին... Տունք այժմ ||| ԸՄԵՅԻՈՅ, այսինքն՝ [Սիմէոնի Խր]մեցելոյ: Զեռագիր՝ էջմ. 2394, 214ա—215ա (սկ. պակաս): Հմմտ. Կոստանեանց՝ Նոր Ժողովածու, Գ., էջ 6:
Կ'արժէր հաւաքել այս տաղերն եւ հրատարակել:

Հ. Ն. ԱԿԻՆԵԱՆ

ՅՈՎՀԵՆՆԷՍ ԿԵՓԵՑԻՈՅ ՈՂՐ Ի ՄԸՀՆ ԽՆՍՊԵԿ ՔԸՀԸՆԵՑԻ

ԴԱՐՁՆԱԼ Ի ՎԵՐԱՅ ԽԱՍՊԵԿ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՈՐ ՓՈԽԵՑԱԻ ԱՌ ՔՐԻՍՏՈՍ ԱՍԱՅԵԱԼ Ի ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԿԱՅԱՅԵՑԻՈՅ

Ի սուգ կոծոյ ողբոյ դառն աղէտագոյն. եւ ձայն լալեաց հեծեաց, յոր կայր սասուկագոյն
Հնչեաց յերկրէ մերմէ կըսկիմ ոյժգնագոյն. վասն մահուան մեծի առն իմաստնոյն:

Ամենայն տեսակաւ զի վարդարեալ էր, 5
Հողոյ սրբոյ շնորհօքն նա լըցեալ էր. Լըցեալ որակ որակ առատացեալ էր. եւ մերձեցեալն առ ինքն ոչ անտես առնէր:

Ունէր զբանն ծածուկ ի խորին մըտաց, 10
Եւ յայտնէր վարժապէս ակորժ տըզիտաց. Հարկիւ բացեայ առնէր ըզգին մարդարտաց, վաճառականն Խասպէկ՝ ցանկալին բազմաց:

Վարդապետաց յաւէտ նա էր խըրաալիչ, 15
Ըստահակաց սաստօղ եւ միւրթարիչ. Իսկ հերձուածողացն էր պապանձեցուցիչ, Զեկեալս նոր յուզողութիւն՝ նոցա ընդունիչ:

Ասեմ զբանածին միտքն սըխրալոյն, 20
Գովեմ զերանաշնորհ ձեռքն ըղձալոյն. Զարմանամ ընդ բարբառ օրհնեալ բերանոյն, Գոհութիւն յարագուարճ վարդարողին գնոյն:

Նըման էր առաջնոց հարցն իրաւապէս, 25
Ընդ բընաւիւք ձեւովք անսըխալապէս. Քանդի զտարակուսանս ի զըրոց պէսպէս, Առ ժամայն լուծանէր նա տարագրապէս:

Նա որ ասաց Քրիստոս յաւետարանին 25
Յաղագս ընտրելոցն՝ աւուրքն կարճեսցին, Եկեալ կատարեցաւ ի վերայ նորին, Զի վաթսուն եւ վեց էր երանելին:

Զեռագիր՝ էջմ. 1636, թղ. 104բ—106ա:
Ընթերցողներէ զեռագիրը ի վերա: — Ովաննի(ս)է:
1 սուք: — 3 հըչեաց... ոյգնագոյն: — 5 յամենայն: — 10 այսինքն: — 11 բացեալ: — 13 աւէտ: — 16 ուզողութիւն: — 21 յառաջնոց հարձն: — 22 ընդ(դ): — 25 աւետարանին:

Ի անեղ բանին հօր նա պիտոյացաւ,
30 վասն այնորիկ յերկրէ յերկինս կոչեցաւ. Զի ընդ քահանայից սըրբոց դասեցաւ, Ըսպասու գոլ փառաց Տեառն արժանացաւ:

Սորա հանդոյն այլուստ ոք ոչ գըրտանի,
Ի մէջ ըրարունեաց եւ մենաստանի.
35 Քանդի ամենեցուն նա էր պիտանի, Փիլիսոփայն ներհուն, քահանայն արի:

Եղեր այսօր գեր ի վերոյ սրբութեան,
Շինեալ անուն կուսին Մօրն անապական.
Քեզ տայցեն երանի մինչեւ յաւիտեան,
40 Թէ զըտցես զքեզ հովոզ, դու այլ նորա նման:

Եղեւ վաղձան մերոյ քաջ հոկտորին
Ի չըջանիս Հայոց ՌՃԻն.
Ընդ իւր շարածաղձեալ երեսուն հընգին,
Ամսեան հոկտեմբերի էր քսան եւ իննին:

Հրտ. Հ. Ն. ԱԿԻՆԵԱՆ

ԲԵԼԳԻՐ ԵՒ ՀՅՅԵՐԸ

ՃԱ. ԳԼՈՒԽ

Լուվէնի երկու եկեղեցական հայագետները, Լըբօն Էւ Մէօյլէրմանս: Նրանց աշխատութիւններն ցուցակն եւ բովանդակութիւնը: Բրիւքսէլի արքայական մատենադարանի հայ գրչագիրներն եւ պարսկերէն Աւետարանը:

Լուվէնի (Louvain) քաղաքը Բելգիայում այն դերն է կատարում ինչ որ Լէյդէնը Հոլլանդայում, այսինքն գրեւ զարոցական, համարարանական քաղաք է, ուր ամէն ինչ յիշեցնում է ուսում եւ կրթութիւն: Բազմաթիւ են այստեղ գիտութեան նուիրուած անձեր, գրեթէ բացառաբար եկեղեցական դասակարգից: Այս շարքում ունինք նաեւ երկու հայագետ, M. le Chanoine Lebon եւ M. l'abbé J. Muyldermans: — Առաջինը, Լըբօն, համարարանի մաս կազմող Collège du Saint Esprit զպրոցի նախագահն է եւ համարարանի Աստուածաբանութեան ուսուցչապետը: Եր-

30 յերկր: — 39 մին աւիտեան: — 43 շարածաղձեալ:

կրօնը, Ժ. Մէօյլէրմանս, որ աւելի երիտասարդ է, նոյնպէս կրօնուսուցչ է, բայց նոյն եռանդով զբաղուած է բանասիրական եւ մատենագրական աշխատութիւններով: Տ. Լըբօն՝ Լուվէնի համալսարանում ստանձնած է հայերէնի դասը: Այս դասախօսութիւնը համարարանի ծրագրի մէջ մտել է 1920ից սկսած. դասընթացը երկամեայ է եւ ունի ազատ ունկնդիրներ, այն ուսանողներից — բոլորն էլ Բելգիացի եւ օտար — որոնք կրօնագիտութեան են հետեւում: Այս ուսանողների հայերէն սովորելու նպատակը քրիստոնէական հին մատենագրութեան հետազոտութիւնն է, որի մէջ հայկական հին թարգմանութիւնները անշան սեղ չեն գրաւում:

Լուվէնի համալսարանն ունի իր յատուկ պարբերական հրատարակութիւնը՝ Le Musée, Revue des Etudes Orientales, կոչմամբ, 1882ից սկսած, ուր, զլիաւորաբար, տպւում են համալսարանի ուսուցչապետների, ինչպէս նաեւ կողմակի գիտնականների ուսումնասիրութիւնները:

Լըբօնի հայագիտական աշխատութիւններն, որոնք մինչեւ հիմայ լոյս են տեսած, հետեւեալներն են.

1. Version arménienne et version syriaque de Timothée Elure, այս երկու լեզուով կատարուած հին թարգմանութեան հմտալոյ բաղդատութիւնը. տպուած է «Հանդէս Ամսօրեայ»ում, 1927, էջ 713—722:

2. Les citations patristiques grecques du «Sceau de la Foi». Մա մի ընդարձակ ուսումնասիրութիւն է հանդ. Կարապետ եպ. Տէր Մկրտչեանի «Կնիք Հաւատոյ» հաւաքածոյի վրայ (էջմիածին 1914, Յառաջարան եւ 436 էջ): Տ. Լըբօն քննում է այս առթիւ այս հարցի վրայ գրուած բոլոր այլ հրատարակութիւնները, զնահատում է հայ եպիսկոպոսի աշխատութիւնը: Տպուած է՝ Revue d'histoire ecclésiastique, 1929, t. XXV, էջ 1—32:

3. Notice sur un manuscrit arménien de la Bibliothèque de l'Université de Louvain. Համարարանն այս մի միակ հայերէն ձեռագիրն ունի, որ Շարական է, թուղթ, 325 թերթից բաղկացած, բոլորգիր, ԺԷ. դարից: Ընդօրինակողն իր մասին գրում է. «սկսեալս իմ դու հան յաւարտ» եւ ապա «զտէր Մարգարոյ գծողս յիշել ի տէր աղաչեմ գձեզ»: Տ. Լըբօն այս գրչագիրը համեմատում է էջմիածնի մի Շարականի եւ Վիեննայի 202 թիւի հետ, ըստ Տաշեան Յուլիանի (էջ 523—525):